

FABRIEKEN IN GRONINGEN

Tijdens de pauze van een congres zat ik met een collega archivaris gezellig te praten. Over koetjes en kalfjes, zo gezegd. Het ene woord haalt het andere uit. Mijn collega, net als ik bleek "aan genealogie te doen". Zijn vrouw's familie was oorspronkelijk afkomstig uit Duitsland en hadden in Nieuw-Buinen een glasfabriek gesticht. Mijn vraag om meer gegevens werd enige dagen later door hem beantwoord met een fotocopy uit een boekje getiteld "Nieuw-Buinen, waar de turf verdween" geschreven door H. Schuurman en J. Pranger, een uitgave van Drukkerij Roorda te Stadskanaal, 1973.

"De eerste glasfabriek in Nieuw-Buinen werd gesticht door de Duitser, Johan Christiaan Anton Thöne, geboren 28 October 1792 te Bad Driburg, koninkrijk Pruisen.

De eerste steenlegging van de fabriek vond plaats op 25 Juni 1838. De Drentsche Courant vermeldde hiervan het volgende: "Assen, den 29 Junij, Op den 25 sten dezer is te Nieuw-Buinen, gemeente Borger, in deze Provincie, in de nabijheid van het zoogenaamde Stadskanaal, door den heer Mr. J. Fresemann Viëtor, Notaris enz. te Winschoten, de eerste steen gelegd aan een gebouw, bestemd voor eene glasfabriek, in welke hoofdzakelijk zullen worden vervaardigd medicijn- en wijnflesschen, karaffen, bier- en andere glazen. Dit fabriekaat thans meest van buitenlands wordende ingevoerd, mag deze gebeurtenis als eene nieuwe uitbreiding van vaderlandsche nijverheid, voor gewigtig worden gehouden. Nieuw-Buine een jonge veenkolonie, waar de brandstof in grooten overvloed voorhanden is en zijn zal, was zeker eene geschikte plaats voor deze onderneming, waarvan de bloei en uitbreiding zeer gewenscht en met grond te gemoet gezien wordt".

Een fraai stukje journalistiek, als men weet, dat Thöne in 1822 al een glasfabriek te Stadskanaal had gesticht, achter de tegenwoordige - in 1973 dan - villa "Ter Marse" Vermoedelijk was dat de glasfabriek "Amerika"

Uit een advertentie uit 1838 blijkt, dat Thöne een compagnon had, de Jonge.

Uit een ander knipsel, ongedateerd, blijkt, dat Thöne last had van oneerlijke concurrentie. H. Wennegers, in de Koestraat 12 te Amsterdam had in het Handelsblad geadverteerd, dat hij als agent voor de provincie Noord- en Zuidholland was aangesteld. Thöne ontkent dit en verklaart "binnen het Rijk geene andere Depothouders of agenten te hebben dan de Heeren J. H. Thöne (zijn zoon) en Delius, sedert Mei 1845 te Amsterdam gevestigd op de Boomsloot bij de Oude Schans"

Op 8 Januari 1860 overlijdt J. C. A. Thöne en zijn echtgenote vermeldt in de overlijdensadvertentie, dat zij de zaken op dezelfde voet zal continueren.

Wanneer de reeds genoemde zoon Johannes Hendrikus de zaak heeft overgenomen is me niet bekend. Op 28 December 1885 neemt Johan Hendrik Thöne, in de wandeling de "Amsterdammer" genoemd "in de door hem te Amsterdam gedreven wordende glashandel" een vennoot op, genaamd Anthonius Johannes Bakker.

J. H. Thöne overlijdt in 1891 en Bakker wordt eigenaar van de glasfabriek. Onder een foto in het boekje voor de poort van de fabriek van omstreeks 1910 staat Bakker met zijn leidinggevend personeel, waaronder J. H. W. Thöne, vermoedelijk een zoon van de "Amsterdammer". Tenslotte wordt nog vermeld, dat een moordende concurrentie, ongunstige conjunctuur en tweedracht tussen de erven de glasfabriek in handen kwam van de N. V. Verenigde Glasfabrieken te Schiedam, in 1938 werd gesloten en in de daarop volgende jaren met de grond gelijk gemaakt werd.

Het enige wat in 1973 nog herinnerde aan de glasfabriek was de directeurwoning, die in dat jaar werd verbouwd tot Rabo-bank.

Waar de arbeidershuisjes van de glasblazers stonden werd een prachtig park aangelegd. Sic transit.....